

OTSUS

Tallinn

23.12.2021 nr 1-7/21-521

Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kes vastavalt veeseaduse (edaspidi VeeS) § 218-229 menetleb hoonestusloa taotluseid ning otsustab hoonestusloa menetluse algatamise ja mittealgatamise ning hoonestusloa andmise üle.

Asjaolud

1. Utilitas OÜ (registrikood 12205523, aadress: Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Maakri tn 19/1, 10145) esitas 18.02.2021 TTJA-le hoonestusloa taotluse avaliku veekogu koormamiseks meretuuleparkide rajamiseks Liivi lahes. Täpsustatud koormatava ala koordinaadid esitati 30.03.2021. Utilitas OÜ taotleb hoonestusloa 50 aastaks taotlus ja selle juurde kuuluvad dokumendid on registreeritud TTJA dokumendiregistris, <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/>, registreerimise nr 16-7/21-02502-001, täpsustatud koordinaadid, registreerimise nr 16-7/21-02502-002.

1.1. Elektriturseaduse (ELTS) § 92¹ lg 2 alusel peab hoonestusloa taotlus sisaldama andmeid tuuleelektrijaama potentsiaalse võimsuse kohta ja taotlusele tuleb lisada põhivõrguettevõtja kooskõlastus põhivõrguga liitumise tehniliste tingimuste kohta. TTJA-le edastatud 18.02.2021 hoonestusloa taotluse juurde oli lisatud Elering AS-i poolt Utilitas OÜ-le 09.04.2020 kirjaga nr 2-7/2020/311-2 väljastatud „Tehnilised tingimused Saare-Liivi meretuulepargi hoonestusloa taotluse juurde“.

1.2. ELTS § 92² sätestab, et hoonestusloa avaliku veekogu koormamiseks tuuleelektrijaamaga võib anda vaid elektriettevõtjale ELTS-i tähenduses või elektriettevõtjaga ühte kontserni kuuluvale ettevõtjale konkurentsiseaduse § 2 lõike 3 tähenduses. Utilitas OÜ kinnitas, et temaga ühte kontserni kuuluv Utilitas Tallinna Elektri jaam OÜ vastab ELTS § 92² viidatud tingimusele ning on elektriettevõtja ELTS § 6 tähenduses (tootja), omades elektrienergia tootmise tegevusloa ELT000028.

1.3. Hoonestusloa taotlusega on kavandatud meretuulepark, mis koosneb kuni 299 tuulikust, tuulikute omavaheliseks vahekauguseks on orienteeruvalt 1 km. Hoonestusloa objektiks oleva ehitise kasutamise otstarve on meres paiknevate tuuleelektrijaama rajatiste kaudu elektrienergia ja/või vesiniku tootmine. Elektrituulikute täpne asukoht, paigutus ja tuulikute

omavaheline kaugus sõltub täpsest tuulikute tüübist ja suuruselt ning keskkonnamõju hindamise tulemusest, kui selguvad vajalikud rakendatavad keskkonnameetmed ning vee-ala ja mõjutatud objektide keskkonnakoormuse taluvus. Lisaks tuulikutele rajatakse meretuuleparki ka alajaam, mis paikneb elektrituulikutega analoogsel vundamendil oleval platvormil. Tuulikutest alajaamani rajatakse meretuulepargi sisene veekaabelliinide süsteem. Tuulepargisisised elektrikaablid paigaldatakse vajadusel mere põhja pinnasesse.

1.4. Planeeritavas meretuulepargis on käesoleval hetkel planeeritud kasutusele võtta tuulikud, mille kogukõrgus merepinnast on kuni 400 m, seejuures on elektrituuliku torni kõrgus vähemalt 250 m ning rootori diameeter vähemalt 300 m. Sellise suurusega elektrituuliku nominaalvõimsus on kuni 20 MW. Kasutusele võetavate elektrituulikute täpne tüüp selgub tööprojekti käigus. Kuna planeeritaval alal kõigub meresügavus piirides 10-30 m, siis sellest tulenevalt on tõenäoline, et kasutusele tuleb võtta erinevaid vundamendi konstruktsioone. Sarnaselt elektrituulikute tüübile selgub kavandatavate elektrituulikute puhul kasutatav vundamenditüüp pärast täpsemate uuringute tegemist ning eelkõige sõltub see merepõhja geoloogiast.

1.5. Toodetava elektri suunamiseks elektrivõrku tuleb rajada veekaabelliinide süsteem, mille võimalikud asukohad on välja toodud taotluse joonisel 3, kuid kaablitrassi täpsem asukoht selgub samuti pärast asjakohaseid uuringuid. Meretuulepargi sises(t)e alajaama(de) ja siseste veekaabelliinide süsteemi asukohad täpsustatakse edasise protsessi käigus.

1.6. Utilitas OÜ poolt taotletav esialgne ehitistealune (tuulikute alune) kogupindala 150 000 m² ehk 0,15 km², millele lisandub ka alajaama ehitusalune pindala, taotletav maksimaalne avaliku veekogu koormatava ala pindala on 301 008 373 m² ehk 301,01 km².

1.7. Kavandatava tegevuse puhul on tegemist keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lg 1 p 5 alusel olulise keskkonnamõjuga ning keskkonnamõju hindamine on KeHJS § 3 lg 1 p 1 alusel kohustuslik. KeHJ § 11 lg 3 alusel ei pea keskkonnamõju hindamise algatamist põhjendama, kui kavandatakse olulise keskkonnamõjuga tegevust.

2. TTJA edastas Utilitas OÜ hoonestusloa taotluse 08.04.2021 kirjaga nr 16-7/21-02502-003, VeeS § 219 lg 2 alusel asjaomastele asutustele arvamuse avaldamiseks hoonestusloa menetluse algatamiseks või algatamata jätmiseks.

2.1. Asjaomaste asutustena oli kaasatud Kaitseministeerium, Keskkonnaamet, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Muinsuskaitseamet, Rahandusministeerium, Maaeluministeerium, Terviseamet, Siseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Ruhnu Vallavalitsus, Saaremaa Vallavalitsus, Häädemeeste Vallavalitsus, Kihnu Vallavalitsus, Pärnu Linnavalitsus, Lääneranna Vallavalitsus. Kõik vastuskirjad on registreeritud TTJA dokumendiregistris, registreerimise nr-ga 16-7/21-02502.

2.2. Terviseamet edastas TTJA-le 12.04.2021 vastuskirja nr 9.3-4/21/4774-2, milles juhtis tähelepanu, et tuuleparkide rajamisel tuleb tagada, et rannikuäärsetel elamualadel ei ületaks nii ehitusaegsed kui ka rajamise järgsed müra- ja vibratsioonitasemed keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ ja sotsiaalministri 17.05.2002 määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ kehtestatud müra ja vibratsiooni piirväärtusi. Samuti toodi välja, et tuuleparkide

rajamine ei tohi halvendada ümberkaudsete supluskohtade veekvaliteeti. Supluskohad peavad vastama sotsiaalministri 03.10.2019 määruse nr 63 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele.

2.3. Keskkonnaministeerium edastas TTJA-le 22.04.2021 kirja nr 16-3/21/1696-2, milles juhis tähelepanu, et uuringute nimekirja tuleb lisada käsitiivaliste uuring. Samuti märgiti, et keskkonnamõjude hindamise käigus läbi viidava kalastiku uuringu raames on vajalik uurida tuulikute töömüra mõju räumeparvede liikumisele. Lisaks oli ministeerium seisukohal, et kavandatud tegevusega ei tohi kahjustada või muuta halvemaks Eesti mereala merekeskkonna seisundit. Seisundi hindamisel tuleb arvestada Eesti merestrateegia erinevates aruannetes (<https://www.envir.ee/et/eesmargidtegevused/merekeskkonna-kaitse/merestrateegia>) toodud mereala seisundit puudutava andmestikuga.

2.4. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastas 26.04.2021 e-kirja nr 1.10-11/2021/2274-1, milles teavitas, et neil ei ole Utilitas OÜ Liivi lahe hoonestusloa taotluse osas vastuväiteid ja kooskõlastavad selle vaikimisi.

2.5. Häädemeeste Vallavalitsus edastas TTJA-le 27.04.2021 vastuskirja nr 6-5/475-1, milles märkis, et hoonestusloa algatamise üle otsustamisel tuleb arvestada teisi kumuleeruvat mõju avaldavaid tegevusi ja projekte. Kuna samaaegselt on menetluses juba neli väga lähestikku asuvat hoonestusloa taotlust Eesti Vabariigis, lisaks analoogne projekt Läti Vabariigis ja distantsilt kaugemad projektid mujal Eesti Vabariigi territoriaalmeres, siis koosmõju kõigi projektide realiseerimisel on kordi suurem kui iga projekti mõju eraldi. Samuti paluti täpsustada kaabelliinide võimalikud ühendusliinid, milledest üks osutab Häädemeeste valla territooriumile, kuid selgusetuks jääb täpne asukoht. Tegevus ei ole kooskõlas alal kehtiva üldplaneeringuga. Puuduvad selgitused, kuidas elektriliinid paiknevad maismaal. Paluti näidata alternatiividena ka teisi võimalikke asukohti maismaa alajaama jaoks, (vajadusel väljaspool Häädemeeste valla territooriumi paiknevaid) millega liidetakse tuulepark elektrivõrku. Lisaks toodi välja, et hoonestusloa KMH peab hõlmama maismaal asuvate alajaamade ja elektriliinide rajamisega kaasnevate mõjude hindamist. Vajalike võrgurajatiste planeerimiseks maismaale arvestada kehtivat seadusandlust, viies läbi seadusekohase planeering. Häädemeeste vallavalitsuse hinnangul on tegevus vastuolus Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga. Seda eelkõige just visuaalse häiringu uuringu osas, kuna maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s läbi viidud uuringu kasutati 80-meetrise tuuliku andmeid, kuid Utilitas OÜ taotlusega on kavandatud 400 meetrised tuulikud. Häädemeeste Vallavalitsus ei nõustunud hoonestusloa menetluse algatamisega.

2.6. Muinsuskaitseamet edastas TTJA-le 03.05.2021 vastuskirja nr 1.1-7/1030-1, milles selgitas, et hoonestusloa menetluse algatamisel tuleb määrata meretuulepargi alal, kaablikoridoris ja nende mõjualal allveearheoloogilise uuringu kohustus (muinsuskaitseseadus (MuKS) § 32 lg 2, VeeS § 219 lg 7). Allveearheoloogilised uuringud tuleb teostada keskkonnamõju hindamise protsessi käigus (MuKS § 31 lg 3). Uuringu tulemused on aluseks keskkonnamõjude hindamisel kultuuripärandile. Allveearheoloogilise uuringuga tuleb selgitada välja veeluste kultuuriväärtusega asjade ja kultuurikihi olemasolu kõrgresolutsioonilise sonariuringuga ning seejärel dokumenteerida (3D videodokumentatsioon, puidust vrakkide korral lisandub dendrokronoloogiline uuring), et hinnata nende seisukorda ja säilimise ulatust. Kultuuripärandi kaardistamine ja väljaselgitamine on koormatava ala määramise seisukohalt oluline asjaolu ning ühtlasi ka vajalik pikaajalise tegevuse läbiviimisel merepõhjas tagamaks olemasoleva, kuid hetkel teadmata veeluse kultuuripärandi säilimist. Eelnevad allveearheoloogilised uuringud kultuuriväärtusega objektide kindlaks tegemiseks ennetavad mainitud leidude kahjustamist

või hävitamist juba alanud tööde käigus ning samuti tööde peatamist kultuuriväärtusliku leiu korral (MuKS § 31 lg 1, § 32 lg 1). Allveearheoloogilist uuringut võib läbi viia ettevõtte, kus töötab vastava ala pädevustunnistusega isik ning kes on esitanud muinsuskaitse valdkonnas tegutsemise kohta majandustegevusteate (vastavalt MuKS § 68-69). Enne uuringu läbiviimist peab pädev isik esitama Muinsuskaitseametile uuringukava ja uuringuteatise, pärast uuringu läbiviimist uuringuaruande (MuKS § 46-48).

2.7. Päästeamet edastas TTJA-le 03.05.2021 vastuskirja nr 7.2-3.4/3048-2, milles selgitas, et ehitustegevus toimub põhiliselt pääste tegevuspiirkonnast väljaspool (ehk merel). Ühendused mandriga-alajaamad, ei kujuta lisategevusi või piiranguid päästevõimekusele.

2.8. Lääneranna Vallavalitsus edastas TTJA-le 04.05.2021 vastuskirja nr 2021/8-3/656-2, milles tõi välja, et Utilitas OÜ hoonestusloa taotluse üle otsustamisel ja menetlemisel tuleb arvestada teisi samas piirkonnas kavandatud samalaadseid tegevusi. Hetkel on Liivi lahes menetluses mitu lähestikku asuvat meretuuleparkide hoonestusloa taotlust. Lisaks on menetluses kaugemad meretuuleparkide projektid mujal Eesti vetes, kuna koosmõju on oluliselt suurem kui iga meretuulepargi projekti mõju eraldi. Samuti märgiti, et taotluses on toodud võimalikud meretuuleparki teenindavad elektriülekanaliinid maismaal ja need ulatuksid kahes kohas Lääneranna valla territooriumile ja läbiksid valda kolme erinevat trassi mööda. Kavandatavate elektri ülekanaliinide maale jõudmise asukohad on ebaselged. Hinnata tuleb maismaal asuvate taotlusega seotud alajaamade ja elektriülekanaliinide asukohtade erinevate alternatiivide keskkonnamõju. Hoonestusloa keskkonnamõju hindamine peab hõlmama maismaa alajaamade ja elektriliinide rajamisega kaasnevate mõjude hindamist. Lisaks toodi sarnaselt Häädemeeste Vallavalituse seisukohaga välja, et taotluses kavandatud tegevus võib olla vastuolus Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga, kuna planeeringu koostamisel oli visuaalse häiringu uuringus lähtutud 80-meetristest tuulikute, Utilitas OÜ kavandab aga 400 meetrised tuulikud. Lisati ka asjaolu, et maismaale rajada kavandatavad elektriliinid ei ole vastavuses hetkel Lääneranna vallas kehtivate Varbla, Koonga, Hanila ning Lihula valla üldplaneeringutega ning Lääne- ja Pärnu maakonnaplaneeringutega. Märgiti, et võrgurajatiste kavandamisel maismaale on vajalik planeerimisseaduse § 27 lg 1 ja 2 alusel riigi eriplaneering. Lääneranna Vallavalitsus oli seisukohal, et hoonestusloa väljastamine meretuulepargi (või –parkide) rajamiseks on ennatlik olukorras kui ei ole selge, kas ja kuidas on võimalik ehitada parki (või parke) teenindavad elektriülekanaliinid ja alajaamad maismaal.

2.9. Transpordiamet edastas TTJA-le 06.05.2021 vastuskirja nr 8-5/21/8633-2, milles toodi välja, et esitatud taotluse alusel ei ole võimalik hoonestusloa menetlust algatada, kuna Kavandatav Saare-Liivi 5 meretuulepark asub Pärnu ja Ruhnu vahelise lennukoridori alal ning koosmõjus teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega sulgeks mandri ja Ruhnu vahelise visuaallennu võimaluse. Oktoobri algusest aprilli lõpuni toimub transport Ruhnu ja mandri vahel üksnes lennukiga ja on nimetatud lennuliin Ruhnu elanike jaoks seitsmel kuul aastal elutähtis teenus. Praegu toimuvad Ruhnu lennud üksnes visuaaltingimustes ning miinimumlennukõrgusel (150 meetrit maa- või merepinnast). Teoreetiliselt oleks Ruhnu ja mandri vahelist liini võimalik lennata tuulepargi keskele jäetud piisava laiusega koridoris. Koridori laiuse määramisel tuleb arvestada erinevate võimalike ilmastikunähtuste ning õhusõiduki tüüpide ja lennukiirustega. Samuti kattub taotletav meretuulepargi ala lõunapoolses osas Pärnusse viiva laevaliiklusega ning koos Eesti Energia poolt Kihnu saarest lõunasse arendatava meretuulepargiga sulgeks laevaliikluse Pärnusse. Vastuses paluti taotlejal hoonestusloa ala lõunapoolset osa korrigeerida nii, et laevaliikluse jaoks jääks läbipääs. Laevaliikluse jaoks jäetava ohutu läbipääsu asukoha ja laiuse määramisel paluti taotlejal teha koostööd Transpordiametiga. Lisaks paluti taotlejal täiendada hoonestusloa taotluses

väljatoodud uuringute loetelu navigatsiooniriski analüüsiga, millega analüüsitakse tuulepargi mõju laevaliiklusele ja võimalikke leevendusmeetmeid. Käsitlevate teemade seas peaks mh olema ka tuulepargi mõju meresidesüsteemidele, AIS seadmetele, laevaradaritele ja võimalik jääolude muutumisest tingitud mõju laevaliiklusele.

2.10. Keskkonnaamet edastas TTJA-le 07.05.2021 vastuskirja nr 6-2/21/7427-2, milles märkis, et tuulepargi rajamisel tekib müra ja heljum, millest tulenevalt on vajalik infraheli ja heljumi leviku modelleerimine, et hinnata tuulepargi rajamise mõju kalade kudealadele, kudemisele ja rändele. Kalastiku uuringute raames on vajalik kaardistada piirkonna kalavarud, kalade koelmualad, merepõhja elustik ja elupaigad ning kalade rändeteed. Lisaks peab koostöös nahkhiirte eksperdiga täpsustama mõjusid nahkhiirtele kavandatava tegevuse mahu, täpse asukoha ja tehnilise lahenduse valguses. Vajalik on teostada nahkhiirte rändekoridori uuring. Linnustiku osas on vajalik teostada ränd- ja avamerelindude uuring (toitumisalad, rändekoridorid jmt), loomastikust mereimetajate uuring. Uuringutes on oluline käsitleda ka kaablite ala, eelkõige piirkondades, kus kaablid süvendatakse pinnasesse. KMH protsessis on oluline välja selgitada orienteeruvad süvendamise, kaadamise ja tahkete ainete paigutamise mahud (VeeS 187 p 8, 10 ja 11), et oleks ühtlasi võimalik hinnata vee erikasutuse mõju. KMH-s tuleb ka välja selgitada mõjud lähedal asuvatele siseriiklikult kaitstavatele aladele: Pärnu lahe hoiuala, Sorgu looduskaitseala, Kihnu hoiuala, Manija maastikukaitseala, Kihnu laidude looduskaitseala; Natura 2000 võrgustiku aladele: Pärnu lahe linnuala, Sorgu loodusala, Kihnu loodusala, Manilau-Hanilau loodusala. Natura 2000 võrgustiku alade osas tuleb KMH programmis teostada Natura eelhindamine ja sõltuvalt selle tulemustest KMH aruandes Natura asjakohane hindamine. Lisaks kavandatava meretuulepargi asukohale ja selle mõjualale käsitleda mõjualana ka ala, kuhu paigaldatakse merekaablid, mis ühendavad tuulikuid maismaal asuvasse elektrivõrku. Mõjualana (sh uuringute alana) arvestada ka elektriliinide rajamise mõjusid maismaal, kus esineb samuti kaitsealuseid liike ja kaitstavaid alasid. Kõigi eelpoole nimetatud teemade osas on vajalik hinnata koosmõju piirnevalt kavandatud tuuleparkidega (teised Utilitase Saare-Liivi tuule-energeetika alad, Eesti Energia Kihnu edela tuule-energeetika ala, Läti mereala ruumilise planeeringu tuuleenergeetika ala). Keskkonnaametil puudusid vastuväited Osauhing Utilitas hoonestusloa menetluse algatamisele. Amet oli seisukohal, et vajalik on algatada keskkonnamõju hindamine ja teostada selle raames vajalikud uuringuid.

2.11. Saaremaa Vallavalitsus edastas TTJA-le 07.05.2021 vastuskirja nr 5-4/2212-2, milles selgitas, et vallavalitsus ei pea mõistlikuks hoonestuslubade menetluste algatamist enne üleriigilise mereala teemaplaneeringu menetluse lõppemist. Lisaks märgiti, et vallavalitsus toetab Pärnumaa omavalitsuste ettepanekut, mille kohaselt tuleks kaaluda ka Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu kehtetuks tunnistamist tuuleenergeetikat käsitlevas osas ning Pärnu maakonna mereala üle planeerimist üleriigilise mereala teemaplaneeringu raames. Enne meretuuleparkide hoonestuslubade menetluse algatamist tuleks läbi viia laiapõhjalised ja igakülgsed uuringud, selgitada välja tegelikud mõjud nii loodus-, majandus- kui sotsiaalsele keskkonnale.

2.12. Rahandusministeerium edastas TTJA-le 07.05.2021 vastuskirja nr 15-1/2778-3, milles selgitas, et kavandatav meretuulepark jääb Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringus (kehtestatud 17.04.2017, edaspidi Pärnumaa mereplaneering) määratud tuuleenergeetika potentsiaalsesse arenduspiirkonda. Planeeritava meretuulepargi ala kõrvale jääb Eesti Energia AS meretuulepargi ala (Liivi lahe tuulepark suurusega ca 183 km², hoonestusloa menetlus algatatud Vabariigi Valitsus 19.12.2019 korraldusega nr 311). Rahandusministeerium koostab hetkel üleriigilist mereala planeeringut (algatatud Vabariigi Valitsuse poolt 25.05.2017, edaspidi Eesti mereala planeering). Planeeringu menetluse käigus

on tellitud mitmeid alusanalüüse, mis hõlmavad kogu Eesti mereala, sh Pärnumaa mereplaneeringu osas (nt hüljeste uuring, lindude peatumisalade uuring, visuaalsete mõjude hindamise juhendmaterjal). Otstarbekas on hoonestusloa menetluses arvestada viidatud lisainfoga, et tagada ühtsetel tingimustel tuuleenergeetika arendamine Eesti merealal ja vähendada võimalikke probleeme edaspidi. Eelkõige juhiti tähelepanu hüljeste leviku ja merekasutuse hinnangule, kus on välja toodud, et iga hoonestusloa menetluses tuleb anda hinnang mereimetajate ja hoonestuse võimalikele vastasmõjudele, kaaludes kas selle mõju hindamiseks piisab eksperthinnangust või on kohane planeerida temaatilisi uuringuid. Nii Eesti mereala planeeringu lahendus, mõjude hindamise aruanne kui ka nimetatud uuringud ja analüüsid indikeerivad, kus paiknevad Eesti mereruumis ja rannikul erinevad väärtused, millega tuleb arvestada meretuuleparkide kavandamisel (nt oluline on tagada Manija-Kihnu-Ruhnu-Läti suunaline lindude ja nahkhiirte jaoks olulised rändekoridorid ning hüljeste vaba liikumine puhke- ja toitumisealade vahel). Ministeeriumi kirja kohaselt tuleb uuringute vajaduse määramisel arvestada Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 5 „Planeeringuga kavandatava elluviimine“ (lk 40) seatud tingimustega. Samuti tuleb arvestada uuringute ja mõjude hindamise põhimõtetega, mis on määratud Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 3.6 „Taastuenergeetika“ (lk 32-34). Lisaks soovitas Rahandusministeerium uuringute määramise osas teha koostööd Maaeluministeeriumiga ja Keskkonnaministeeriumiga. Visuaalsete mõjude hindamise hõlbustamiseks on Rahandusministeerium koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga tellinud uuringu „Meretuulikuparkide arendamise edendamiseks visuaalse mõju hindamise meetodiliste soovituste juhendmaterjal“. Visuaalsete mõjude hindamisel võtta aluseks nimetatud juhendmaterjal või muu vähemalt samaväärne meetodika. Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 3.6 „Taastuenergeetika“ (lk 32) on sätestatud tingimus, et iga konkreetse tuulikupargi arendusala mõju uuritakse olulise mõjuala ulatuses, mitte ainuüksi arendusalal. Samuti tuleb tuulikupargi hoonestusloa KMH läbiviimisel arvestada teisi kumuleeruvat mõju avaldavaid tegevusi ja projekte. Eeldatav mõjuala tuleb välja selgitada KMH programmi etapis, koostöös piirkonnas tegutsevate teiste meretuulikute arendajatega. Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 3.6 „Taastuenergeetika“ (lk 32) on toodud, et meretuulikupargi hoonestusloa menetlemise algatamisele eelnevalt tuleb küsida 4 erinevate riigiasutuste ja kohaliku kalandussektori algatusrühma (MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu) seisukohti. Seetõttu on vajalik hoonestusloa algatamise osas küsida seisukohta ning hoonestusloa menetluse kaasata ka MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu. Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 3.6 „Taastuenergeetika“ (lk 34) on toodud tuulepargi arendamise põhimõtteks, et 10-12 km kaugusele rannikust on tuulikuparkide arendamine lubatud, kui selleks on olemas arendaja ja kohaliku omavalitsuse omavaheline kokkulepe. Kokkulepe sõlmitakse vabas vormis ning tegemist ei ole veeseaduse kohases hoonestusloa menetluses antava kooskõlastusega. Sellest tulenevalt tuleb hoonestusloa menetlemisel teha konstruktiivset koostööd Kihnu Vallavalitsusega. Pärnumaa mereplaneeringu seletuskirja peatükis 3.3.1 „Laevandus“ (lk 23) on põhimõttena välja toodud, et laevatee kattumisel tuuleenergeetika võimaliku arenduspiirkonnaga tehakse tuulikuparkide rajamiseks sobivate alade väljaselgitamiseks koostööd Veeteede Ametiga (Transpordiametiga). Pärnumaa mereplaneeringuga seletuskirja peatükis 3.6 „Taastuenergeetika“ (lk 31) on selgituseks toodud, et arenduspiirkond on planeeringus määratletud ulatusliku territooriumiga, kuid seda ei ehitata välja kogu ulatuses. Arenduspiirkonna osades piirkondades esinevad keskkonnavalased, tehnoloogilised või teiste huvigruppide tõttu välistavad piirangud, kuid nende piirangute konkreetne olemus ja ulatus selgitatakse välja edaspidi hoonestusloa menetluse raames. Antud juhul on juba algatatud ja taotletavate hoonestuslubadega kaetud kogu Pärnumaa mereplaneeringuga määratud tuuleenergeetika võimalik arenduspiirkond. Lähtuvalt eeltoodust tuleb panna väga suurt rõhku hoonestusloa menetlemisel riigiametitega ja piirkonna kohalike omavalitsustega koostööle ja huvitatud isikute sisulisele kaasamisele

ning teha vähemalt kõik uuringud, mis on Pärnumaa mereplaneeringus ette nähtud ja kirjas nimetatud. Hoonestusloa taotluse lisamaterjalides on toodud tehnilised tingimused meretuulepargi liitumiseks põhivõrguga. Saare-Liivi meretuulepargi elektrivõrguga ühendamiseks tuleb tuulepark ühendada kas Eleringi Edela-Eestis asuvasse olemasolevasse 330 kV alajaama või Harku, Lihula, Sindi ja Kilingi-Nõmme alajaamade vahelisele 330 kV õhuliini trassile ehitatavasse uude 330 kV alajaama. Hoonestusloa taotlusele on lisatud skeem, millel on näidatud võimalikud ühendusliinid maismaa alajaamadega, sh Häädemeeste valla kaudu. Arvamuses juhiti tähelepanu asjaolule, et täna Häädemeeste vallas kogu rannikualal puuduvad nii 110 kV kui ka 330 kV pingega õhuliinid. Selleks, et hoonestusloa taotluses kirjeldatud liitumine elektrivõrguga oleks võimalik, on vaja välja ehitada uued elektriühendused, vajadusel planeerimisseaduse § 27 lg 1 ja 2 alusel riigi eriplaneeringu koostamine.

2.13. Kihnu Vallavalitsus edastas TTJA-le 07.05.2021 vastuskirja nr 7-1.5/126-1, milles selgitas, et hoonestusloa taotluses esitatud lahendus ei lähtu Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringust, kuna mereplaneeringus peatükis 3.6 on toodud välja, et *“visuaalse mõju minimeerimiseks koondatakse tuulikud võimalikult kompaktsesse parkidesse/gruppidesse. Silmapiir peab olema liigendatud (st mitte kaetud lausaliselt tuulikupargiga). KMH raames koostatakse visualiseering maismaa erinevatest punktidest.”* Esitatud taotluses on esitatud tuulikute paiknemine, mis on lausaline ning tuulikud ei ole koondatud kompaktsesse gruppidesse. Juhiti tähelepanu, et esitatud taotlus on otseses vastuolus mereplaneeringus sätestatud põhimõtetega ning selle taotluse alusel ei ole võimalik algatada hoonestusloa menetlust. Asjaolu, et Pärnumaa mereplaneering sätestab konkreetse tingimuse KMH raames maismaa erinevatest punktidest visualiseeringu koostamiseks, ei tähenda, et taotluses ei peaks juba arvestama planeeringu nõudeid meretuulepargi paiknemisele. Neid ei ole arvestatud. Planeeringu seletuskirjas leheküljel 34 punktis 14 on sätestatud, et *“10-12 km kaugusele rannikust on tuulikuparkide arendamine lubatud, kui selleks on olemas arendaja ja kohaliku omavalitsuse omavaheline kokkulepe.”* Vastavat kokkulepet ei ole Utilitas OÜ ja Kihnu vald sõlminud. Ilma kokkuleppeta ei vasta esitatud taotlus mereplaneeringu tingimustele. Lisaks on sama peatüki leheküljel 34 punktis 16 nimetatud, et *“tuulikute rajamisel ei tohi kasutada rammitavaid (suurt ehitusaegset müra tekitavaid) vundamente.”* Hoonestusloa taotluse peatükis 2 on kirjeldatud, et ühe vundamentitüübina kasutatakse vaivundamenti. Taotluses esitatud andmete alusel ei vasta taotlus mereplaneeringu tingimustele. KMH protsess ei ole käsitletav alternatiivse planeerimisprotsessina, vaid tegemist on konkreetse objekti või objektidest moodustuva süsteemi tekitatud mõju hindamine. Ei ole võimalik algatada hoonestusloa menetlust viisil, kus üheks alternatiiviks on 299 tuulikut ja KMH käigus jõutakse nõ sobiliku arvu tuulikuteni. Esitatud taotlused peavad ära näitama konkreetse pargi asukoha, mille paiknemine looduses lähtub mereplaneeringus esitatud põhimõtetest ning mille mõjusid hindama hakatakse. Kihnu Vallavalitsus ei pidanud võimalikuks täiendavate hoonestuslubade menetluste algatamist enne Liivi lahe meretuulepargi KMH aruande valmimist ning täpse tuulikute arvu ja paiknemise selgumist.

2.14. Kaitseministeerium edastas TTJA-le 07.05.2021 vastuskirja nr 12-1/21/1297, milles märkisid, et Kaitseministeerium ei saa nõustuda Saare- Liivi 5 meretuulepargi rajamisega taotluses esitatud tuulikute parameetritega, kuna kavandatav tuulepark hakkab vähendama radari töövõimet.

2.14. Maaeluministeerium edastas TTJA-le 10.05.2021 vastuskirja nr 6.2-15/772-1, milles selgitas, et ei ole vastu kavandatava tuuleelektrijaama rajamiseks hoonestusloa menetluse algatamisele. Küll aga on Maaeluministeeriumi seisukoht, et planeeritava tuulepargi poolt koormataval alal, kus toimub aktiivne kalapüük, ei tohiks kavandatud tuuleparkide rajamine takistada kutselist kalapüüki selles piirkonnas. Leiti, et tehniliste lahenduste väljatöötamisel

tuleb arvestada kalavarude mittekahjustamisega. Sellest tulenevalt esitab Maaeluministeerium vastavasisulised seisukohad keskkonnamõtjude hindamise programmi ja aruande menetlemise käigus.

2.15. Siseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Ruhnu Vallavalitsus ja Pärnu Linnavalitsus oma seisukohta ei edastanud, milles TTJA järeldeb, et neil vastuväiteid Utilitas OÜ hoonestusloa taotlusele ja hoonestusloa menetluse algatamisele puudusid.

3. TTJA edastas 03.06.2021 kirjaga nr 16-7/21-02502-018 Utilitas OÜ-le asjaomaste asutuste vastuskirjad ning juhiti taotleja tähelepanu asjaolule, et Transpordiamet, Kaitseministeerium ja kohalikud omavalitsused on esitanud oma vastuväited hoonestusloa menetluse algatamise osas. TTJA palus Utilitas OÜ-l esitada omapoolne seisukoht ja kommentaarid esitatud ettepanekutele ning parandada hoonestusloa taotlust.

4. Utilitas OÜ edastas 05.07.2021 TTJA-le täiendatud hoonestusloa taotluse, mille hulgas oli ka taotleja poolsed kommentaarid asjaomaste asutuste seisukohtadele, samuti edastati Transpordiameti nõusolek hoonestusloa menetluse algatamiseks (Transpordiameti kirja sisu on toodud punktis 4.1). Kiri registreeritud TTJA dokumendiregistris, registreerimise nr 16-ga-7/21-02502-020.

4.1. Transpordiamet edastas Utilitas OÜ-le 02.07.2021 kirja nr 6.3-1/16373-2, kus selgitati, et vastavalt 11.06.2021 toimunud omavahelisele koosolekule, kus Utilitase OÜ ja Transpordiameti esindajad täpsustasid Kihnu saarest läänes asuva tuulepargi hoonestusloa menetluse algatamise tingimusi, ning 16.06.2021 edastatud ettepanekule, ei ole Transpordiamet hoonestusloa menetluse algatamise vastu kui arvestatakse järgmiste ettepanekutega: hoonestusloa menetluse käigus viiakse läbi hoonestusloa taotleja poolt lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüs ja laevaliikluse navigatsiooniriski analüüs. Enne hoonestusloa andmist korrigeeritakse hoonestusloa taotluses esitatud ala eelnimetatud analüüsides tulemuste põhjal. Lennuliikluse seisukohalt peab jääma võimalikuks mandri ja Ruhnu vaheline lennuliiklus ala keskelt. Laevaliikluse seisukohalt peab jääma tagatuks ohutu laiusega ja ajakohaseid sõidusuundasid järgivad sõidukoridorid Pärnu ja Väinamere suunal vastavalt ala lõuna- ja lääneosas. Lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüs peab käsitletama tuulepargi keskele jäetava lennuliikluse koridori laiust arvestades erinevate võimalike ilmastikunähtuste, õhusõiduki tüüpide ja lennukiirustega. Nimetatud aspekte on võimalik läbi mängida ja analüüsida nt Eesti Lennuakadeemia lennusimulaatoris. Simulaatoris kogutud andmete põhjal tuleb koostada põhjaliku lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüsi koos maandavate meetmetega. Laevaliikluse navigatsiooniriski analüüs peab käsitlema tuulepargi mõju laevaliiklusele ja võimalikke leevendusmeetmeid. Käsitletavate teemade seas peab mh olema ka nt võimalike laevaliikluse koridoride asukohad ja laiused, tuulepargi mõju meresidesüsteemidele, AIS seadmetele, laevaradaritele ja võimalik jääolude muutumisest tingitud mõju laevaliiklusele.

5. Kaitseministeerium edastas TTJA-le 05.07.2021 täiendava kirja nr 12-1/21/1297, kiri registreeritud TTJA dokumendiregistris registreerimise nr-ga 16-7/21-02502-019, milles selgitas, et Kaitseministeerium nõustub Utilitas OÜ Saare-Liivi 5 meretuulepargi hoonestusloa menetluse algatamisega tingimusel, et hoonestusloa taotluse esemeks olevad ehitised on hoonestusloa andmise otsustamise hetkel kooskõlas ehitusseadustiku § 120 lg 4 alusel kehtestatud kaitseministri 26.06.2015 määrusega nr 16 "Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõime mõjutavate ehitiste kohta" (määrus nr 16) või analoogse sel ajahetkel kehtiva õigusaktiga. Hoonestusloa esemeks olevate ehitiste püstitamine ei tohi vähendada radari töövõimet

(määruse nr 16 § 4 lg 2). Hetkel ja olemasolevatest radaritest lähtuvalt rakenduvad kõrguspiirangud: a) radarile lähim punkt 51 m ja b) radarile kaugeim punkt 200 m. Juhul kui riigikaitseleised kõrguspiirangud näiteks kompensatsioonimeetmete rakendamise tulemusena leevenevad, võib kooskõlastatult Kaitseministeeriumiga hoonestusloa anda ka vastavalt kõrgemate ehitiste püstitamiseks (VeeS § 222 lg 2 p 4). Praegu ei ole langetatud ühtki siduvat otsust riigikaitseleiste ehitiste töövõime kompensatsioonimeetmete rajamiseks antud piirkonnas.

6. Utilitas OÜ oma 05.07.2021 edastatud vastuskirjas esitas oma seisukoha ka asjaomaste asutuste kirjadele.

6.1. Utilitas OÜ seisukoht Häädemeeste Vallavalitsuse 27.04.2021 kirjale: Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud koormatav ala on osa Pärnu maavanema 17.04.2017 korraldusega nr 1-1/17/152 kehtestatud Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu põhijoonisel märgitud tuuleenergeetika võimalikust arenduspiirkonnast. Planeeringu seletuskirja ptk 3.6 sätestab, et „*Tuuleenergeetika arenduspiirkonnas täpsustatakse tuulikupargi rajamise võimalikkus ja konkreetsed alad/asukohad täpsemate uuringute (sh hoonestusloa menetlus ja selle raames läbi viidav KMH) läbiviimise tulemusena*“. Eesti mereala planeeringu praeguse versiooni seletuskirja ptk-s 4.4 on märgitud: „*Hiiu ja Pärnu mereala planeeringud jäävad kehtima ka üleriigilise mereala planeeringu kehtestamisel.*“ Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud koormatav ala tuuleenergeetika arenduseks ette nähtud ning millises ulatuses tuuleparke rajada saab, selgub hoonestusloa ja paralleelses KMH menetluses. Lisaks on tegemist mastaapseid investeeringuid nõudva projektiga, mille realiseerumine sõltub mitmete eeltingimuste (sh majanduslike) täitumisest. Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses kirjeldatud kavandatav tegevus ei ole vastuolus Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga. Planeeringu seletuskirja ptk-s 3.6 ei ole tuulikutele kõrguspiiranguid kehtestatud. Planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande ptk-s 4.23, millele Häädemeeste Vallavalitsus ilmselt viitab, on märgitud, et elanikke küsitleti 80-meetrise tuulikute visualiseeringu põhjal. Tegemist ei ole kõrgemate tuulikute välistusega. Ühendusliinide täpset paiknemist ei määrata hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel. Ühendusliinide erinevaid võimalikke asukohti (ei veekogus ega ka maismaal) ei saa samuti omavahel kaaluda ja võrrelda meretuulepargi hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel. Hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse KMH algatamine ja uuringud (VeeS § 219 lg 7 p 2 ja 3). Alternatiivide võrdlus teostataksegi hoonestusloa menetluse, sh uuringute ja KMH käigus. Veelgi enam – KMH ja uuringute tulemusena lahendatakse ka küsimus, milliste parameetritega tuuleelektrijaam on üldse võimalik ehitada. Seejuures ja johtuvalt on võimalik, et liitumine toimub hoopis kavandatava Eleringi AS-i merekaabliga või kasutatakse võrguvälist lahendust vesinikutehnoloogia näol, jättes ühendusliini maismaaga üldse rajamata. Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud võimalikud ühendusliinid maismaa alajaamadega kattuvad printsiibis Eesti mereala planeeringu praeguse versiooni seletuskirja ptk-s 5.6.6 näidatud tuuleenergeetika arendusalade kaablikoridoride põhimõtteliste asukohtadega ja ühendustega maismaa energeetikavõrgustikuga. Ka Eesti mereala planeeringu alusel on võimalike, et ühendusliinide paiknemine selgub alles hoonestusloa, sh KMH menetluses. Käesolevas faasis ei saa määrata kindlaks ka KMH menetluse täpset käiku ja sisu. Hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse alles KMH algatamine (VeeS § 219 lg 7 p 2). KMH ulatus määratakse KMH menetluse järgmises etapis koos KMH programmi koostamisega. Ühendusliini ja alajaamade paiknemist maismaal ei reguleerita iseenesest hoonestusloa menetluses, kuna hoonestusloa on tähtajaline õigus koormata avaliku veekogu piiritletud osa. Hoonestusloa menetluse algatamisel algatav KMH ei pea tegelikult olemuslikult käsitlema maismaa alajaama ja elektriliini trassi asukohtade erinevate

alternatiivide keskkonnamõju. Samas täiendas Utilitas OÜ kompromissina hoonestusloa taotlusi selliselt, et keskkonnamõju hindamine hõlmab maismaal asuvate alajaamade ja elektriliinide rajamisega kaasnevate mõjude hindamist. Tõele ei vasta väide, mille kohaselt võimalikud ühendusliinid Häädemeeste valla territooriumil ei vasta alal kehtivale üldplaneeringule. Häädemeeste valla kehtiva (ühinemiseelse) üldplaneeringu ptk 7.3 kohaselt: „Üldplaneeringu kaardil on toodud olemasolevate alajaamade ja kõrgepingeliinide paiknemine valla territooriumil. /---/ Täpsem liinide paiknemine määratakse detailplaneeringute ja projektide koostamise käigus.“ Utilitas OÜ hoonestusloa taotlusega kavandatava meretuulepargi rajamiseks ei ole riigi eriplaneeringu koostamine vajalik. teadmata on, kas maismaale (sh Häädemeeste valda) üldse ühendusliine ehitada vaja on ning see selgub hoonestusloa menetluse käigus uuringute ja KMH tulemusena.

6.2. Vastus Kaitseministeeriumi 07.05.2021 kirjale: Antud juhul otsustatakse hoonestusloa menetluse algatamine, mitte hoonestusloa andmine. Hoonestusloa menetluse algatamisel veel ehitise kõrgust kindlaks ei määrata (VeeS § 219 lg 7, vrd VeeS § 222 lg 2 p 4). Üldteada asjaoluna on riigikaitsele kõrguspiirangud kompensatsioonimeetmete rakendamise tulemusena tulevikus leevenemas ning hoonestusloa andmisel saab ehitise kõrguse määrata sel ajahetkel kehtivate kõrguspiirangute alusel (EhS § 222 lg 2 p 4). Utilitas OÜ on Kaitseministeeriumile kinnitanud, et on valmis vajadusel kompensatsioonimeetmeid (nt passiivradareid) ka kokku lepitavas ulatuses finantseerima. Käesoleval ajahetkel ei saa seega väita, et hoonestusloa andmine oleks ilmselgelt võimatu. Utilitas on Kaitseministeeriumiga ka koostööd teinud ning Kaitseministeerium on kinnitanud, et nõustub hoonestusloa menetluse algatamisega tingimusel, et ehitised on hoonestusloa andmise otsustamise hetkel kooskõlas määrusega nr 16 või analoogse sel ajahetkel kehtiva õigusaktiga ning kui riigikaitsele kõrguspiirangu leevenevad, võib hoonestusloa anda ka vastavalt kõrgemate ehitiste püstitamiseks.

6.3. Vastus Kihnu Vallavalitsuse 07.05.2021 kirjale, milles selgitab, et Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.6 on märgitud: „visuaalse mõju minimeerimiseks koondatakse tuulikud võimalikult kompaktsesse parkidesse/gruppidesse. Silmapiir peab olema liigendatud (st mitte kaetud lausaliselt tuulikupargiga). KMH raames koostatakse visualiseering maismaa erinevatest punktidest.“ Oluline on märkida, et Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering ei sätesta, mida pidada „lausaliseks“ ning see sõltub KMH, sh visualiseeringu tulemustest. Veelgi enam - praeguses menetlusetapis ehk hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel ei määrata erinevalt Kihnu Vallavalitsuse arusaamast veel tuulikute paiknemist kindlaks. Hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse KMH algatamine ning uuringud. Utilitase hoonestusloa taotluse ptk-s 3 on ka selgitatud, et elektrituulikute täpne asukoht, paigutus ja tuulikute omavaheline kaugus otsustatakse muu hulgas KMH tulemuste põhjal. Seejuures võib KMH ja uuringute läbiviimine nagunii kaasa tuua vajaduse korrigeerida koormatavat ala ja/või ehitistega hõlmatavat ala ning ehitiste arvu. Lõpplahendus ei saa olema lausaline. Paiknemine on hoonestusloa andmisel otsustatav küsimus. Käesolevas menetlusetapis ei otsustata tuulikuparkide arendamise lubatavust ega anta hoonestusluba, vaid otsustatakse hoonestusloa menetluse algatamine. Kokkuleppe sõlmimist ei ole viidatud Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirja punktis sätestatud hoonestusloa menetluse algatamise eeltingimusena. Järelikult tuleb kokkulepe kohaliku omavalitsusega sõlmitakse hoonestusloa andmise otsustamise ajaks. Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses on kirjeldatud nelja põhitüüpi meretuulikute vundamente ning on selgitatud, et kasutatav vundamentitüüp selgub pärast täpsemate uuringute tegemist. Uuringud määratakse hoonestusloa menetluse algatamisel ehk vundamentitüüp selgub alles hoonestusloa menetluse käigus. Utilitas OÜ ei nõustu väitega, et tuulikute ala ja täpne arv ei saa selguda KMH käigus, vaid peab olema kohe

selge, seda toetab ka Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk 3.6 kohaselt: „Tuuleenergeetika arenduspiirkonnas täpsustatakse tuulikutepargi rajamise võimalikkus ja konkreetsed alad/asukohad täpsemate uuringute (sh hoonestusloa menetlus ja selle raames läbi viidav KMH) läbiviimise tulemusena“. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu põhijoonise kohaselt on Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses kajastatud koormatav ala vaid osa tuuleenergeetika võimalikust arenduspiirkonnast. Teine osa alast on hõlmatud AS-i Eesti Energia Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloa menetlusega ja planeering lubab tuuleenergeetika võimalikus arenduspiirkonnas menetleda mitme erineva projektiga seotud hoonestuslube ja KMH-sid. Utilitas OÜ hoonestusloa menetluse käigus läbi viidava KMH käigus on võimalik kumulatiivseid mõjusid hinnata.

6.4. Vastus Lääneranna Vallavalitsuse 04.05.2021 kirjale: Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud koormatav ala on (osa) Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu põhijoonisel märgitud tuuleenergeetika võimalikust arenduspiirkonnast. Praeguses menetlusetapis kuidagi põhjendatud ennatlikult väita, et projektide kumulatiivne mõju on tingimata „oluliselt suurem“ kui iga meretuulepargi projekti mõju eraldi, kuna KMH-d ei ole veel läbi viidud. Ühendusliinide täpset paiknemist ei määrata hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel. Ühendusliinide erinevaid võimalikke asukohti (ei veekogus ega ka maismaal) ei saa samuti omavahel kaaluda ja võrrelda meretuulepargi hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel. Hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse KMH algatamine ja uuringud. Alternatiivide võrdlus teostataksegi hoonestusloa menetluse, sh uuringute ja KMH käigus. KMH ja uuringute tulemusena lahendatakse ka küsimus, milliste parameetritega tuuleelektrijaam on üldse võimalik ehitada. Seejuures ja johtuvalt on võimalik, et liitumine toimub hoopis kavandatava Eleringi AS-i merekaabliga või kasutatakse võrguvälisest lahendust vesinikutehnoloogia näol, jättes ühendusliini maismaaga üldse rajamata. Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud võimalikud ühendusliinid maismaa alajaamadega printsipiis Eesti mereala planeeringu praeguse versiooni seletuskirja ptk-s 5.6.6 näidatud tuuleenergeetika arendusalade kaablikoridoride põhimõtteliste asukohtadega ja ühendustega maismaa energeetikavõrgustikuga. Hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse alles KMH algatamine, mitte KMH käiku ja sisu. Utilitas OÜ täiendas hoonestusloa taotlust selliselt, et keskkonnamõju hindamine hõlmab vajadusel maismaal asuvate alajaamade ja elektriliinide rajamisega kaasnevate mõjude hindamist. Utilitas OÜ kordas ka, et hoonestusloa taotluses kirjeldatud kavandatav tegevus ei ole vastuolus Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga. Utilitas OÜ ei näe vastuolu ühegi Lääneranna Vallavalitsuse viidatud planeeringuga. Otsustus, kas maismaal asuvate võrgurajatiste püstitamiseks osutub vajalikuks riigi eriplaneeringu koostamine, on hoonestusloa menetluse algatamisest eraldiseisev. Utilitas OÜ selgitas, et see, kas maismaale (sh Lääneranna valda) üldse ühendusliine ehitada vaja on ning see selgub hoonestusloa menetluse käigus uuringute ja KMH tulemusena.

6.5. Vastus Rahandusministeeriumi 07.05.2021 kirjale: Utilitas OÜ nõustub üldjuhul ministeeriumikirjaga, kuid märkis, et teeb hoonestusloa menetlemisel kindlasti konstruktiivset koostööd Kihnu Vallavalitsusega ning alustab hoonestusloa menetluse algatamise järel ka vastavaid konsultatsioone. Samuti märkis, et hoonestusloa taotluses märgitud koormatava ala ulatus ei tähenda kindlasti, et Utilitas OÜ eeldaks, et nimetatud ala on hoonestusloa menetluse, sh KMH ja uuringute tulemusena tervikuna võimalik ehitistega hõlmata. Samuti märgiti, et ühendusliinide täpset paiknemist ei määrata hoonestusloa menetluse algatamise otsustamisel. Ühendusliini(de) vajadus ja täpne asukoht selgub hoonestusloa menetluse käigus, seepärast on ka Utilitas OÜ hoonestusloa taotluse ptk-s 2 neid nimetatud „võimalikeks“ ühendusliinideks. Otsustus, kas maismaal asuvate võrgurajatiste püstitamiseks osutub vajalikuks riigi eriplaneeringu koostamine, on hoonestusloa menetluse algatamisest

eraldiseisev.

6.6. Vastus Saaremaa Vallavalitsuse 07.05.2021 kirjale: Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud koormatav ala on osa Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu põhijoonisel märgitud tuuleenergeetika võimalikus arenduspiirkonnast. Eesti mereala planeeringu praeguse versiooni seletuskirja ptk-s 4.4 on märgitud: „Hiiu ja Pärnu mereala planeeringud jäävad kehtima ka üleriigilise mereala planeeringu kehtestamisel.“ Järelikult on Utilitas OÜ hoonestusloa taotluses näidatud alal juba kehtiv planeering, mis jääb ka perspektiivis kehtima. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu kehtetuks tunnistamiseks puudub vajadus ja põhjendatud alus ning Eesti mereala planeering seda ei asenda. KMH ja uuringute põhjal selgubki hoonestusloa menetluses, kas, kus ja millises ulatuses on võimalik kavandatud projekt ellu viia. VeeS-iga vastuolus ning ka ebaloogiline oleks nõuda uuringute ja KMH läbi viimist enne hoonestusloa menetluse algatamist. Saaremaa Vallavalitsuse soov tervikliku lahenduse järele on arusaadav, ent selle tagavadki planeeringud ja hoonestusloa menetlused kombinatsioonis. Puutuvalt kohalike elanike kasusse, on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium avalikult märkinud, et on välja töötamas tuuleenergeetika kohaliku kasu instrumendi õiguslikku regulatsiooni, mille eesmärk on jagada tuuleelektri tootmisest teenitavat tulu ka pargist vahetult mõjutatud isikute ning kohaliku omavalitsusega. Utilitas pooldab kohaliku kasu instrumentide rakendamist.

6.7. Vastus Transpordiameti 06.05.2021 kirjale: Transpordiameti viidatud lennuohutuse ekspertiisi-riskianalüüsi pole põhjendatud läbi viia enne hoonestusloa algatamist. Uuringud määratakse hoonestusloa algatamisel. Utilitas OÜ on nõus, et hoonestusloa algatamisel määratakse ja hoonestusloa menetluse käigus viiakse läbi lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüs ning vastavalt analüüsi tulemusele korrigeeritakse vajadusel koormatavat ala, ehitistega hõlmatavat ala ja/või võetakse kasutusele muid maandavaid meetmeid selliselt, et tagatud oleks Ruhnu ja mandri vahelise lennuliikluse võimalus. Utilitas OÜ on Transpordiametiga ka koostööd teinud ning Transpordiamet on nõustunud hoonestusloa menetluse algatamisega, kui hoonestusloa menetluse läigus viiakse läbi lennuohutuse ekspertiisriskianalüüs ja laevaliikluse navigatsiooniriski analüüs ning kui võimalikuks jääb mandri ja Ruhnu vaheline lennuliiklus ala keskelt ja laevade sõidukoridorid Pärnu ja Väinamere suunal vastavalt ala lõuna- ja lääneosas. Utilitas OÜ on nõus, et hoonestusloa menetluse käigus viiakse läbi navigatsiooniriski analüüs, millega analüüsitakse tuulepargi mõju laevaliiklusele ja võimalikke leevendusmeetmeid. Käsitletavate teemade seas peaks mh olema ka nt võimalike laevaliikluse koridoride asukohad ja laiused, tuulepargi mõju meresidesüsteemidele, AIS seadmetele, laevaradaritele ja võimalik jääolude muutumisest tingitud mõju laevaliiklusele. Utilitas OÜ on nõus ka, et hoonestusloa menetluse käigus viiakse läbi lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüs, mis käsitleb tuulepargi keskele jäetava lennuliikluse koridori laiust, arvestades erinevate võimalike ilmastikunähtuste, õhusõiduki tüüpide ja lennukiirustega. Utilitas OÜ täiendas vastavalt ka hoonestusloa taotlust.

6.8. Utilitas OÜ nõustus Keskkonnaameti 07.05.2021, Keskkonnaministeeriumi 22.04.2021, Maaeluministeeriumi 10.05.2021, Muinsuskaitseameti 03.05.2021, Terviseameti 12.04.2021 seisukohaga ning täiendas oma hoonestusloa taotlust vastavalt sellele.

7. Tulenevalt Pärnumaa mereplaneeringule küsis TTJA 13.07.2021 kirjaga nr 16-7/21-02502-021 MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogult arvamust Utilitas OÜ 05.07.2021 täiendatud hoonestusloa taotlusele. MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu edastas TTJA-le 13.07.2021 kirja nr 16-7/21-02502-021, milles märkis, et taotluses puudub info tuulikute ühenduskaablite võimalike tehniliste lahenduste kohta. Samuti sooviti infot, kas vastavad uuringud viiakse läbi arendusalal tervikuna või üksnes taotleja poolt planeeritaval alal, sh

millistest tuulikute ja kaablite parameetritest peavad vastavad uuringud lähtuma. MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu seisukoht oli, et vastavad uuringud peavad aga hõlmama kogu Pärnu maakonnaplaneeringus sätestatud tuuleenergeetika arenduspiirkonda. Ei ole mõistlikult põhjendatav ega ka mitte õiguspärane arenguala tükeldamine ja seeläbi uuringute ning uurigu tulemuste moonutamine. Planeeritavat ala ei tohi uuringute mõttes käsitleda perspektiivsest arenduspiirkonnast kui tervikust eraldi. Samuti märgiti, et tuulepargi mõjud saavad kalandussektorile olema intensiivsed ja rasked. Toodi välja ka asjaolu, et loetletud uuringud on kohustuslikuks eelduseks õiguspärase hoonestusloa menetluse lõpptulemuse saavutamisel. Lisaks toodi välja vajalike uuringute loetelu: vastav uuring kõikide planeeritaval alal leiduvate veelindude suhtes, lisaks üldisele kalastiku inventuurile ning kevad- ja sügisräime uuringutele ka igakülgne uuring kõikide piirkonnas elavate kalade (sh ka meretindi) kudealade kohta, tuleb viia läbi uuring kavandatava tegevuse mõjudest rannaprotsessidele ning merepõhjasetetetele, tuleb uurida tuulikute töömüra mõju kõikidele piirkonnas elavatele pelaagilistele kaladele, mitte üksnes räimeparvedele. Veel esitati mitmeid märkusi KMH programmi kohta. Kuna tegemist on alles hoonestusloa menetluse algatamisega ning tegemist ei ole eel KMH programmi menetlemisega, siis käesolevas otsuse neid märkusi välja ei tooda. KMH programmi osas on võimalik ettepanke teha järgmises etapis pärast KMH algatamist.

8. Utilitas OÜ edastas oma vastuskirja MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu seisukohtadele 05.08.2021, mis on registreeritud TTJA dokumendiregistris, registreerimise nr-ga 16-7/21-02502-023. Utilitas OÜ selgitas oma kirjas, et tegemist on käesoleval ajal alles hoonestusloa taotlusega mitte KMH programmiga nagu MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu oma kirjas viitab. Kavandatavate ehitiste (elektrituulikud, võimalikud ühendusliinid) rajamise võimalikkus, ulatus, täpsed asukohad, parameetrid ja keskkonnamõju selguvad põhjendatud ja vajalike uuringute ning KMH käigus hoonestusloa andmise otsustamise ajaks. Seepärast on MTÜ seisukoht läbivalt ennatlik. Samuti kirjas tuuakse välja, et Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirja p 3.6 kohaselt tuli küsida MTÜ seisukoht. "Seisukoht" ei ole aga sama, mis "kooskõlastus" ehk MTÜ seisukohal puudub siduv tähendus ning hoonestusloa menetluse võib algatada ka ilma MTÜ nõusolekuta. Utilitas OÜ selgitab, et MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu on arvatavast ajanud oma kirjas segamini Utilitas OÜ hoonestusloa taotluse ja Eesti Energia AS-i Liivi Lahe tuulepargi KMH programmi. Kuna hoonestusloa menetluse algatamisega algatatakse ka KMH, siis on ennatlik käsitleda praegu KMH programmi, mida pole veel koostatudki ja ei olegi saanud veel koostada. Veel enam on ennatlik viide Riigikohtu lahendile asjas 3-16-1472, sest kõnealuses lahendis käsitleti hoopis keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlusvigu. Utilitas on varasemalt selgitanud ja kordab oma kirjas, et hoonestusloa taotluses tuleb küll esitada tehnilised andmed ja ala, ent alles hoonestusloa menetluse, sh KMH ja uuringute käigus kaalutakse erinevaid alternatiive. Seejärel hoonestusloa andmisel määratakse lõplik ala ja andmed, sh võib koormatav ala hoonestusloa menetluse käigus muutuda. Samuti selgitatakse, et kehtivas Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringus (ptk 3.8 ja 5) selgitatud, et täpsed tehnilised lahendused ja elektrikaablite asukohad lahendatakse alles projektiga ja/või hoonestusloa menetluse ja KMH käigus. Ehk – kindlasti ei pea tuulikute ja kaablite lõplikud parameetrid ja asukohad olema kindlaks määratud hoonestusloa menetluse algatamisel. MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu käsitletavat küsimust kattuvad Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Maaeluministeeriumi pädevusega. Kõigi nimetatud asutuste seisukohti on Utilitas oma viimases hoonestusloa taotluse täienduses juba arvestanud ning seetõttu tuleks juba eeldada, et keskkonna, sh kalastikuga seotud teemad on kaetud. Kirjas on toodud välja ka asjaolud, et tuulikute ühenduskaabli tüüpi ei pea ära määrama hoonestusloa taotluses. See täpsustub alles hoonestusloa menetluse, sh KMH käigus. Väide, et KMH/uuringud peavad hõlmama kogu Pärnu mereala MP-s sätestatud arendusala, on vale, kuna KMH ulatuse küsimus otsustatakse alles pärast KMH algatamist KMH programmi koostamisel (KeHJS § 32 p 2), mitte

hoonestusloa menetluse algatamisel ning Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu ptk-s 3.6 on ka selgitatud, et KMH käigus tuleb arvestada (erinevate tegevuste) kumulatiivset mõju, millist põhimõtet on Utilitase hoonestusloa taotluses ka kinnitatud. Kumulatiivse mõju arvestamine ei tähenda, et Utilitase hoonestusloa menetluse käigus uuritakse dubleerivalt ka Eesti Energia AS-i hoonestusloa taotluse esemeks olevat ala. MTÜ enda viidatud Euroopa Kohtu otsus nr C-127/02 (p 53) viitab samuti, et eri projektide kumulatiivset mõju tuleb hinnata (ja sedagi tegelikult Natura 2000 alade puhul. Tuulepargi mõju kalandussektorile hinnatakse hoonestusloa menetluses, sh KMH käigus. 4.MTÜ viide Euroopa Kohtu praktikale ühele ja samale kavale mitme KMH läbiviimise keelu kohta (Euroopa Kohtu otsused nr C-473/14, p 55; EK nr C 567/10 p 42 ja EK nr C 43/18, p 72-73) ei ole asjakohane, sest nimetatud lahendites on käsitletud olukorda, kus planeeringut muudetakse või tunnistatakse kehtetuks ning küsimust, kas siis on vajalik keskkonnamõju hinnata. Juhul, kui arenduspiirkonna erinevatele osadele on esitatud kaks erinevat hoonestusloa taotlust, ei ole enam tegemist ühe ja sama “kavaga” ning hoonestusloa menetluste KMH-d ei pea üksteist dubleerima. MTÜ käsitus lähedal paiknevatest Natura 2000 aladest on arusaamatu sisuga. Utilitas on oma hoonestusloa taotluses (täienduses) juba viidanud, et teostada tuleb nn Natura eelhindamine ja vajadusel ka Natura hindamine. Kõnealust sõnastust nõudis ka Keskkonnaamet oma 07.05.2021 seisukohas. Utilitase hoonestusloa taotluste osas pole veel hoonestusloa menetlust ega KMH-d algatatudki. Samas, kui Natura hindamine osutub vajalikuks, ei saa praeguses faasis kuidagi väita, et Natura hindamist läbi viies ei lähtutaks Natura hindamise täpsusnõuetest või et hoonestusloa antaks ilma negatiivse mõju puudumises piisavalt veendumata. Etteheited linnustiku ja kalade uuringute sõnastuse osas on ennatlikud ja arusaamatud, kuna kalade kui linnustiku osas on uuringute ese sätestatud Utilitase hoonestusloa taotluses (täienduses) väga laiana. Nii näiteks kavandataksegi uurida mõju ränd- ja avamerelindudele ning ka kalade koelmualadele. Linnustiku ja kalade uuringute kirjeldus pärineb Pärnu mereala Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirjas ptk-st 3.6 ning Keskkonnaameti ja Keskkonnaministeeriumi 07.05.2021 ja 22.04.2021 seisukohtadest. Viidatud on auli ja vaerase elupaikade uurimisele, aga kõnealune sõnastus tuleneb Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk-st 3.6. Sügisräime kudealade täpsustamist nõuab samuti Pärnu mereala MP seletuskirja ptk 3.6. Merepõhjasete uuring on uuringute loetelus kirjas. Räimeparvedele avalduva mõju uurimist nõudis Keskkonnaministeerium.

9. TTJA analüüsis Utilitase OÜ 05.07.2021 ja 05.08.2021 edastatud seisukohti asjaomaste asutuste esitatud seisukohtadele. Nii Transpordiamet kui ka Kaitseministeerium andsin oma nõusoleku hoonestusloa menetluse algatamisele, samuti Utilitas OÜ esitatud seisukohad kohalike omavalitsuste esitatud ettepanekutele on asjakohased ja arusaadavad. Märkused ja ettepanekud, mis kirjades välja toodi, lahendatakse järgmistes menetluste etappides, sealhulgas keskkonnamõju hindamise läbiviimisel. Eeltoodule tuginedes ei tuvastanud TTJA hoonestusloa menetluse algatamisest keeldumise aluseid. Tuginedes eeltoodule ning VeeS § 219 lg 3 avaldas TTJA teated hoonestusloa menetluse algatamise kavatsusest 30.08.2021 Ametlikes Teadaannetes ja TTJA kodulehel ning 31.08.2021 Eesti Päevalehes. Vastavalt VeeS § 219 lg 4 oli teate avaldamisest arvates 20 päeva jooksul teistel huvitatud isikutel õigus esitada omapoolne hoonestusloa taotlus sama avaliku veekogu osa ehitisega koormamiseks.

10. 20.09.2021 esitas Polenergia S.A. konkureeriva taotluse Utilitas OÜ poolt esitatud hoonestusloa taotlusele. Polenergia S.A. hoonestusloa taotlus ei vastanud Vees § 218 lg 5 ja ELTS § 92¹ lg 2 nõuetele osas, mille alusel peab hoonestusloa taotlus sisaldama andmeid tuuleelektrijaama potentsiaalse võimsuse kohta ja taotlusele tuleb lisada põhivõrguettevõtja kooskõlastus põhivõrguga liitumise tehniliste tingimuste kohta. Polenergia S.A. ei esitanud koos taotlusega kooskõlastust põhivõrguga liitumise tehniliste tingimuste kohta. TTJA andis

30.09.2021 edastatud e-kirjaga Polenergia S.A.-le täiendava tähtaja, milleks oli 18.10.2021, et esitada kooskõlastus põhivõrguga liitumise tehniliste tingimuste kohta, kuid ka lisatähtaja jooksul ei esitatud neid. Polenergia S.A. esindaja palus lisatähtaja viimasel päeval taaskord tähtaja pikendust põhjendades seda, tehnilisi tingimusi on võimalik taotleda üksnes läbi Eleringi veebikeskkonna, kuhu on võimalik siseneda Smart-ID, Eestis tegutseva panga, ID-kaardi või Mobiil-ID kaudu, mille kasutamise võimalus Polenergial kui Poolas registreeritud äriühingul puudub. Seetõttu paluti pikendada tehniliste tingimuste esitamise tähtaega vähemalt 60 päeva võrra ning seejärel, kui sellest ajast ei piisa, siis palutakse veelkord tähtaja pikendamist. TTJA pöördus asjaolude selgitamiseks Eesti põhivõrgu haldaja Elering AS-i poole ning selgitas, et konkureeriv taotleja oleks saanud juba varem e-postiga või muul kujul tehnilisi tingimusi taotleda, mida ei oldud tehtud, mistõttu TTJA jättis oma 26.10.2021 kirjaga nr 16-7/21-11820-007 Polenergia S.A. hoonestusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastas selle. Eeltoodust tulenevalt ei esitatud avaliku väljapaneku jooksul Utilitas OÜ hoonestusloa menetluse algatamise taotlusele nõuetekohaseid konkureerivaid taotluseid.

Hoonestusloa menetluse algatamise otsustamine

11. VeeS § 221 lg 1 ja 2 kohaselt keeldub pädev asutus hoonestusloa menetluse algatamisest, kui hoonestusloa andmine on ilmselgelt võimatu, taotletaval alal on juba algatatud mõne teise hoonestusloa menetlus, mille tulemusel antava hoonestusloa alusel ehitatava ehitise olemusest tulenevalt ei ole asjaomasele alale võimalik anda teist hoonestusloa või kui taotletaval alal on algatatud planeering ja planeerimismenetlus ei ole lõppenud või kui kavandatava ehitise püstitamiseks on vaja koostada riigi eriplaneering.

12. TTJA nõustub Utilitas OÜ selgitustega põhiliste vastuväidete osas. Maismaaühendus selgub järgmiste menetlusprotsesside käigus ja hoonestusloa menetluse algatamisel seda veel teada ei ole ja selleks on vajalik läbiviia keskkonnamõju hindamine. Samuti ei käsitle hoonestusloa menetlus maismaa osa. Alternatiivsed lahendused selguvad KMH käigus ning hoonestusloa menetluse algatamisel neid määrata ei saa, kuna mõju hindamine on veel tegemata. Samuti on TTJA seisukohal, et Utilitas OÜ taotlus vastab Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringus sätestatuga. Kõrguse osas ei ole planeering piiranguid sätestanud ja hoonestusloa menetluse algatamisel määratakse ka visuaalse analüüsi kohustus, sh tuleb järgida Eest mereala planeeringus toodud juhiseid.

12.1. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu seletuskirjas leheküljel 34 punktis 14 on sätestatud 10-12 km kaugusele rannikust on tuulikuparkide arendamine lubatud, kui selleks on olemas arendaja ja kohaliku omavalitsuse omavaheline kokkulepe. Kokkulepe sõlmitakse vabas vormis ning tegemist ei ole veeseaduse kohases hoonestusloa menetluses antava kooskõlastusega. TTJA nõustub, et kokkulepe peab olema sõlmitud hoonestusloa saamise ajaks, aga selle kokkulepe puudumine ei takista hoonestusloa menetluse algatamist, et välja selgitada, millistel tingimustel on üldse kavandatavat tuuleparki võimalik rajada. TTJA on seisukohal, et Utilitas OÜ hoonestusloa taotlus vastab taotlusele sätestatud nõuetele.

12.2. TTJA nõustub, et hoonestusloa menetluse algatamisele tuleb lisada kumulatiivse mõju hindamine, mis arvestab ka piirkonna teisi kavandatavaid arendusi, sellega on TTJA ka käesolevas otsuses arvestanud.

12.3. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering on kehtestatud 17.04.2017 ja ei ole kehtetuks tunnistatud, sellest tulenevalt on õigus planeeringus toodud tuuleenergeetika

aladele hoonestusluba taotlema tuulepargi rajamiseks. Utilitas OÜ hoonestusloa taotlus vastab planeeringu tingimustele ja TTJA-l ei ole alust keelduda hoonestusloa menetluse algatamisest kuni Eesti mereala planeeringu kehtestamiseni.

13. Utilitas OÜ on vastavalt asjaomast asutuste ettepankutele oma hoonestusloa taotlust täiendanud 05.07.2021, sealhulgas on saadud kompromiss Transpordiameti ja Kaitseministeeriumiga, kes on oma kirjadega andnud ka kinnituse, et neil ei ole vastuväiteid hoonestusloa menetluse algatamisele, kui arvestatakse kirjas toodud tingimustega. TTJA on lisanud tingimused käesoleva otsusesse.

14. Hoonestusloa menetluse algatamist välistavaid asjaolusid TTJA menetluse käigus ei tuvastatud. Samuti ei ole taotletava ala suhtes algatatud teist hoonestusloa menetlust ega planeeringut. Planeeritav meretuulepark jääb 17.04.2017 kehtestatud Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeeringus märgitud võimaliku tuuleenergeetika arenduspiirkonda. Seetõttu on põhjendatud hoonestusloa menetluse algatamine Utilitas OÜ taotluse alusel.

15. KeHJS § 6 lg 1 p 5 alusel on tuuleelektrijaama püstitamine veekogusse olulise keskkonnamõjuga tegevus ja § 3 lg 1 p 1 alusel on sellise tegevuse korral KMH kohustuslik. Sellest tulenevalt tuleb koos hoonestusloa menetluse algatamisega algatada ka KMH. Hoonestusloa andmise võimalikkus selgub KMH koostamise ja uuringute tulemuste alusel.

16. Kuivõrd taotleja kaalub meretuulepargi liitumise küsimuses koostöövõimalusi ka võimaliku täiendava Eesti-Läti vahelise elektriühendusega, võib kavandatava tegevusega kaasned a oluline piiriülene keskkonnamõju. Sellest tulenevalt peab keskkonnamõju hindamisel lähtuma lisaks KeHJS-le ka piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioonist (Espoo konventsioon) ning Eesti Vabariigi valitsuse ja Läti Vabariigi valitsuse vahelisest riigipiire ületava keskkonnamõju hindamise kokkulepest. Kavandatavast tegevusest lähtudes on tegemist piiriülese KMH-ga.

17. Arvestades asjaolu, et keskkonnamõju hindamise täpne ulatus ja sisu, sealhulgas hindamismetoodika, ei ole hoonestusloa menetluse algatamisel veel teada ja see määratakse keskkonnamõju hindamise programmis, siis ei ole käesolevas otsuses võimalik määrata lõplikku uuringute loetelu, mis tuleb KMH läbiviimise käigus teostada. Uuringute tegemise täpne vajadus määratakse keskkonnamõju hindamise programmis. Praktikas võib keskkonnamõju hindamisel ilmned a eri asjaolusid, mis võivad mõjutada ka uuringute tegemise tähtaega, kuid arvestades taotleja esitatud teavet ning kavandatavat uuringute tegemise aega, on mõistlik määrata uuringute tegemise tähtajaks viis aastat hoonestusloa menetluse algatamisest. Tehtud uuringud ja nende alusel koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne on hoonestusloa andmise otsuse tegemise üheks aluseks.

Ärakuulamine

18. TTJA saatis 10.12.2021 kirjaga nr 16-7/21-02502-028 haldusmenetluse seaduse § 40 lg 1 ja 2 alusel hoonestusloa menetluse algatamise otsuse eelnõu Utilitas OÜ-le tutvumiseks ning arvamuse ja seisukoha andmiseks, vastuskirja edastamise tähtaeg oli 20.12.2021.

18.1. Utilitas OÜ esitas oma seisukoha 17.12.2021, milles toodi välja otsuse sõnastuses esinenud ebatäpsused ja laused, mis vajasisid sõnastuse korrigeerimist ning samuti toodi välja omapoolne seisukoht uuringunimekirja osas. TTJA nõustus Utilitas OÜ kirjas välja toodud

tähelepanekutega ning täiendas eeltoodu alusel käesolevat otsust.

Otsus

Tulenevalt eeltoodust, veeseaduse § 216 lg-st 1, 219 lg-dest 1 ja 7, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lg 1 p-st 1, § 6 lg 1 p-st 5 § 11 lg-dest 3, 8 ja 11, § 12 lgst 1, § 18 lg-st 7, § 30, majandus- ja taristuministri 07.12.2018 määruse nr 62 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti põhimäärus“ § 4 lg 1 p-st 8 ja § 10 p-st 1 otsustan:

1. Algatada hoonestusloa menetlus Utilitas OÜ 18.02.2021 esitatud ja 05.07.2021 täiendatud hoonestusloa taotluse alusel kavandatava Saare-Liivi 5 meretuulepargi rajamiseks Liivi lahte.

2. Algatada punktis 1 nimetatud meretuulepargi rajamiseks avalikku veekogusse keskkonnamõju hindamine, sh piiriülene keskkonnamõju hindamine, võimalike lühi- ja pikaajaliste, kaudsete ja otsete mõjude hindamiseks. Eeldatavalt võib kavandatavalt tegevusel olla piiriülene mõju, seega tulebmõjude hindamisel välja selgitada võimalikud piiriülesed mõjud tuulepargi ehitamise ja käitamise ajal.

3. Natura 2000 võrgustiku alade osas tuleb keskkonnamõju hindamise programmis teostada Natura eelhindamine ja sõltuvalt selle tulemustest keskkonnamõju hindamise aruandes Natura asjakohane hindamine.

4. Viia läbi vähemalt järgmised uuringud meretuulepargi asukohal ja selle mõjualas ning põhivõrguga ühendamiseks paigaldatavate veekaabelliinide asukohal ja nende mõjualas:

1) laevaliikluse navigatsiooniriski analüüs, mis käsitleb tuulepargi mõju laevaliiklusele ja võimalikke leevendusmeetmeid. Käsitletavate teemade seas peab mh olema ka nt võimalike laevaliikluse koridoride asukohad ja laiused, tuulepargi mõju meresidesüsteemidele, AIS seadmetele, laevaradaritele ja võimalik jääolude muutumisest tingitud mõju laevaliiklusele;

2) lennuohutuse ekspertiis-riskianalüüs, mis käsitleb tuulepargi keskele jäetava lennuliikluse koridori laiust, arvestades erinevate võimalike ilmastikunähtuste, õhusõiduki tüüpide ja lennukiirustega;

3) merepõhja ehitusgeoloogiline uuring;

4) mere põhjasetete uuring;

5) visualiseering maismaa erinevatest punktides, arvestades Rahandusministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga tellitud uuringuga „Meretuulikuparkide arendamise edendamiseks visuaalse mõju hindamise meetodiliste soovitude juhendmaterjal“ või mõnest teisest vähemalt samaväärsest meetodikast, mille puhul olud on Eesti tingimustele kohaldatavad;

6) laevavrakkide lähipiirkonnas tegutsemise korral hinnata mõju kultuuripärandile, vajadusel läbi viia uuringud. Laevavrakkide ümberpaigutamisele eelnevalt viia läbi allveearheoloogiline eeluuring, et välja selgitada laevavraki seisukord, arheoloogilise kihi ulatus ja teisaldamise

teostatavus;

7) merevee kvaliteedi uuringud tuulepargi piirkonnas ja ehitustegevuse arvatavasse mõjualasse jääval merealal;

8) merepõhja elustiku uuring – põhjataimestiku ja -loomastiku kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete parameetrite väljaselgitamine arenduspiirkonnas ja võimaliku mõju alla jääval alal;

9) merekaabli elektromagnetvälja võimaliku mõju uuring kalastikule (ehitus- ja eksploatatsioonigaegse mõju);

10) linnustiku rände- ja toitumisalade uuring. Linnustiku osas on vajalik teostada rände analüüs ning ränd- ja avamerelindude uuring (toitumisalad, rändekoridorid jmt). Läbi tuleb viia vähemalt kahe aasta rändeperioode hõlmav lindude radaruuring paralleelselt visuaalsete vaatlustega);

11) käsitiivaliste uuring ja nahkhiirte toitumisalade ja rände(koridori) uuring;

12) kalastiku uuring – kaardistada piirkonna kalavarud, kalade koelmualad, merepõhja elustik ja elupaigad, kalade rändeteed ning tuulepargi mõju kalapopulatsioonidele. Kavandatava tegevuse mõju kalade rändele ja kudemisele, lindudele (sealhulgas täpsustades auli ja vaerase elupaigad), samuti tuleb läbi viia ehituse ja eksploatatsioonigaegse mõju analüüsimine. Kalastiku uuringu raames on vajalik ka uurida tuulikute töömüra mõju räumeparvede liikumisele. Kaardistada piirkonna kalavarud, kalade koelmualad, merepõhja elustik ja elupaigad ning kalade rändeteed;

14) hinnata ehitustööde aegseid mõjusid (kalastikule/kalandusele, linnustikule, laevaliiklusele jne), sh maismaal toimuvate tegevuste mõju (tuulikute ja vundamentide

transport sadamasse ja sealt merealale, kaablite paigaldamine, alajaama rajamine), opereerimise aegseid mõjusid (sh hooldustööd) ning töötatakse välja asjakohased

leevendavad meetmed;

15) infraheli ja heljumi leviku modelleerimine, et hinnata tuulepargi rajamise mõju kalade kudealadele, kudemisele ja rändele;

16) kunstsubstraadi koloniseerimise katsete uuring,

17) merepõhja elupaikade uuring;

18) mereimetajate uuring;

19) mõju hüljestele kohalikul tasandil, sealhulgas jää lõhkumisega tekkivad võimalikud mõjud, ja määrata vajalikud leevendavad keskkonnameetmed;

20) merevee kvaliteedi uuring. Merekeskkonna seisundi hindamisel tuleb arvestada Eesti merestrateegia erinevates aruannetes (<https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/merekeskkonnakaitse/merestrateegia>) toodud mereala seisundit puudutava andmestiku;

21) selgitada välja orienteeruvad süvendamise, kaadamise ja tahkete ainete paigutamise mahud;

22) sotsiaalmajanduslik analüüs (sh kalandusele), ja nähakse ette vajalikud leevendavad meetmed. Sotsiaalmajandusliku analüüsi alusel hinnata elektrienergia kvaliteeti ja selle parandamise võimalusi Kihnu saarel ning teha selles osas koostööd teiste arendajatega, kes sama arenduspiirkonnas tuuleparke kavandavad (AS Elering, AS Eesti Energia);

23) muud keskkonnamõju hindamise programmis määratavad uuringud.

Uuringud teha viie aasta jooksul keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest arvates.

5. Tuulikute täpsete asukohtade valikul ja parameetrite osas teha koostööd asjakohaste asutustega võimalike piirangute ja sobivate asukohtade väljaselgitamiseks.

6. Keskkonnamõju hindamisel, uuringute tegemisel ning ülekandeliini trassi valikul teha koostööd teiste samas piirkonnas planeeritavate tuuleparkide arendajatega.

7. Hinnata koosmõju piirnevalt kavandatud tuuleparkidega.

8. Tuulepargi planeerimisel ja keskkonnamõju hindamisel tuleb arvestada Pärnu maavanema 17.04.2017 korraldusega nr 1-1/17/152 kehtestatud Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu tingimusi ja Vabariigi Valitsuse 25. mail 2017. a algatatud koostamisel oleva üleriigilise mereala planeeringu menetluse käigus tehtud alusanalüüsi ja saadud lisainfot, mis hõlmavad kogu Eesti mereala, sh Pärnumaa mereplaneeringu osas (nt hüljeste uuring, lindude peatumisalade uuring, visuaalsete mõjude hindamise juhendmaterjal).

9. Keskkonnamõju hindamise mõjuala määramisel tuleb arvestada kogu Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeeringus määratud tuuleenergeetika võimalikus arenduspiirkonnas kavandatavate tegevustega, sh seal toimuvate arenduste koosmõjudega, alajaamade ja kaablite paigutamisest mõjutatud aladega, visuaalsete mõjudega jms. Eeldatav mõjuala tuleb välja selgitada KMH programmi etapis.

10. Utilitas OÜ-l esitada keskkonnamõju hindamise programm TTJA-le nõuetele vastavuse kontrollimiseks hiljemalt 18 kuu jooksul käesoleva keskkonnamõju hindamise algatamise otsusest arvates, juhul kui tähtaega ei ole pikendatud KeHJS § 2⁴ alusel. Vastasel juhul jätab TTJA 18.02.2021 esitatud ja 05.07.2021 täiendatud hoonestusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle Utilitas OÜ-le.

11. Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta.

12. Utilitas OÜ hoonestusloa taotluse menetlus peatub kuni keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamisest teavitamiseni või KeHJS § 18 lg 7-s sätestatud asjaolude ilmnemiseni.

13. Keskkonnamõju hindamisega ning muude uuringutega seotud kulud kannab Utilitas OÜ.

Hoonestusloa taotluse keskkonnamõju hindamise algatamisest teavitatakse 14 päeva jooksul

ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

TTJA teavitab viivitamatult Keskkonnaministeeriumit piiriülese keskkonnamõju hindamise algatamisest.

Isikul, kes leiab, et käesoleva haldusaktiga rikutakse tema õigusi, on 30 kalendripäeva jooksul arvates haldusaktist teadasaamisest õigus esitada vaie Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti peadirektorile (Endla tn 10a, 10122 Tallinn, e-post info@ttja.ee) haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Teele Tohver

tugiteenuste osakonna juhataja

peadirektori ülesannetes

Koostaja: Liina Roosimägi